

FACES IV

ANALIZA DANYCH Z UŻYCIEM WYNIKÓW
FACES IV

David H. Olson, Ph.D.

2010

Life Innovations
P.O. Box 190
Minneapolis, MN 55440

www.facesiv.com

ANALIZA DANYCH Z UŻYCIEM WYNIKÓW FACES IV

Główne hipotezy powiązane z **Modelem Kołowym Systemów Małżeńskich i Rodzinnych** są następujące:

- *Zrównoważone poziomy spójności i elastyczności bardziej sprzyjają zdrowemu funkcjonowaniu rodziny.*
- *Niezrównoważone poziomy spójności i elastyczności są związane z bardziej problemowym funkcjonowaniem rodziny.*
- *Systemy zrównoważone charakteryzują się lepszą komunikacją i wyższym poziomem zadowolenia z życia rodzinnego.*

Różne rodzaje wyników z FACES IV i analiza danych

Do obliczeń wyników FACES IV został opracowany **Arkusze Wyników** w programie Excel; po wprowadzeniu odpowiedzi badanych program oblicza wyniki. Jest to sposób analizy, który polecamy.

W przypadku wykonywania analiz opisowych jednej lub większej ilości badanych grup można nanieść rezultaty na **Profil Wyników FACES IV**, który zawiera sześć skal z FACES IV (dwie Zrównoważenia i cztery Niezrównoważenia) oraz skale do pomiaru rodzinnej komunikacji i zadowolenia z życia rodzinnego. Ponadto na grafikę **Modelu Kołowego** można nanieść wyniki indywidualne dotyczące wymiarów spójności i elastyczności (więcej szczegółów dalej). Zarówno Profil Wyników FACES IV, jak i grafika Modelu Kołowego są zawarte w Podręczniku FACES IV.

Dwie skale Zrównoważenia: Zrównoważona Spójność i Zrównoważona Elastyczność

Te dwie skale mierzą zrównoważone, inaczej zdrowe, nasilenie poziomów spójności i elastyczności. Im wyższy wynik, tym zdrowszy system. Wyniki spójności i elastyczności można przeliczać na skalę centylową¹, co umożliwia analizę danych i przeprowadzanie porównań pomiędzy grupami. Skale te są bardzo podobne do skal stosowanych w FACES II i III.

¹ W polskiej adaptacji oprócz norm centylowych zastosowano także stenowe zob. Margasiński, A. (2009). Skale Oceny Rodziny (SOR). Podręcznik. Warszawa: Pracownia Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego.

Cztery skale Niezrównoważenia: Niezwiązanie, Splątanie, Sztywność i Chaotyczność

Te cztery nowe skale zostały utworzone dla FACES IV. Mierzą one ekstremalne nasilenia spójności i elastyczności, które są powiązane z bardziej problemowym funkcjonowaniem rodziny. Im wyższy wynik, tym bardziej dysfunkcyjny system rodzinny. Rezultaty tych czterech skal również można przeliczać na skalę centylową, do porównań międzygrupowych winno się raczej używać wyników centylowych niż surowych.

Wskaźnik Spójności, Wskaźnik Elastyczności i Wskaźnik Ogólny (tylko do badań)

Wskaźnik punktowy jest bardzo użyteczną miarą stosunku zrównowżenia w systemie do niezrównowżenia. Wskaźniki punktowe mogą osiągać wartości z przedziału od 0 do 10, z wartością 1 wskazującą na jednakowe nasilenie zrównowżenia i niezrównowżenia; większość wyników mieści się w przedziale od 0 do 2. Im wyższy wskaźnik powyżej 1, tym bardziej zrównoważony (zdrowy) system. Wskaźniki punktowe mogą być używane do porównań międzygrupowych.

Wyniki na wymiarach Spójność i Elastyczność naniesione na grafikę Modelu Kołowego

Wyniki na wymiarze spójności i wymiarze elastyczności można umieścić na grafice Modelu Kołowego. Indywidualny wynik jednej osoby w zakresie spójności i elastyczności można przyporządkować do jednej z 25 komórek Modelu.

Poprzez umieszczenie wyników indywidualnych na Modelu uzyskujemy ogólny wizualny ogląd rezultatów na wszystkich polach i użyteczny obraz wszystkich wyników w badanej próbie. Obliczając procent wyników zamieszczonych w trzech zasadniczych obszarach Modelu (Zrównoważonym, Pośrednim i Niezrównoważonym), otrzymujemy informacje o procentowych proporcjach zdrowia (zrównowżenia) do problemowości (niezrównowżenia) w badanej próbie.

Jeśli porównujemy dwie lub więcej grup (np. z niskim i wysokim poziomem zadowolenia z życia rodzinnego lub z problemem uzależnienia i bez) można na

grafice zamieścić średni wynik każdej grupy i porównać liczebności i procenty wyników przypadających na trzy obszary Modelu. Zastosowanie testu chi-kwadrat umożliwi odpowiedź na pytanie, czy różnice między wynikami są istotne statystycznie. Natomiast nie zaleca się stosowania tu t-testu i analizy ANOVA, ponieważ wyniki nie mają charakteru liniowego.

Komunikacja Rodzinna i Zadolenie z Życia Rodzinnego

Wyniki tych skal pokazują, jak zdrowa jest rodzinna komunikacja i jak duże zadowolenie odczuwa jednostka w związku ze swoją rodziną. Im wyższy wynik w tych dwóch skalach, tym bardziej pozytywne odczucia badanych wobec komunikacji i satysfakcji z życia rodzinnego. Jednym ze sposobów analizy rezultatów może być podział badanej próbki na rodziny z dużym i z małym zadowoleniem z życia rodzinnego. Później można je porównać pod względem wyników pozostałych skal FACES IV, opisanych wcześniej.

Hipoteza oczekuje, że rodziny z wysokim poziomem zadowolenia będą charakteryzować się wyższymi poziomami zrównoważonej spójności i elastyczności oraz niższymi wynikami w czterech skalach niezrównoważenia.

Reasumując, przedstawiono tu najbardziej podstawowy sposób analizy danych uzyskiwanych przy pomocy FACES IV. Mamy jednak nadzieję, że będzie to użyteczny punkt wyjścia dla waszych badań.

Współczynniki rzetelności *alfa Cronbacha*

Obliczyliśmy współczynniki rzetelności *alfa* dla wszystkich skal FACES, niemniej każdy badacz może to zrobić dla swojej próbki. Nasze doświadczenie podpowiada, że współczynniki te, choć nie identyczne ze współczynnikami uzyskanymi w naszych analizach, będą do nich podobne. Powinny one kształtować się w przedziale od 0,70 do 0,90.

Konfirmacyjna analiza czynnikowa vs. eksploracyjna analiza czynnikowa

Ponieważ stworzyliśmy sześć skal FACES IV, eksploracyjna analiza czynnikowa byłaby i niekonieczna, i niezasadna. Można natomiast wykonać analizę konfirmacyjną. Została ona już dla tych sześciu skal przeprowadzona i rezultaty okazały się bardzo pozytywne (zob. Olson, 2011).

Analiza różnicowa dwóch lub więcej grup

Można wykonać analizę różnicową dla dwóch lub więcej grup badawczych (np. z wysokim vs. niskim poziomem zadowolenia z życia rodzinnego, wysokim vs. niskim poziomem rodzinnej komunikacji lub wysokim vs. niskim poziomem uzależnienia), używając wyników centylowych sześciu skal i/lub wskaźników punktowych. Przykłady analiz różnicowych znajdują się w artykule Olsona (2011).

Cytowana literatura:

Olson, D.H. (2011). FACES IV and the Circumplex Model: Validation study. *Journal of Marital and Family Therapy*, 37,1, 64-80.

PROFILE FACES IV: SZEŚĆ TYPÓW RODZIN

